

HORDALAND STATSADVOKATEMBETER

Justisdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

E-post: lovavdelingen@jd.dep.no
Også sendt pr. post

Deres ref.: 201003640

Vår ref.: 10-175 ESN/aom

10. januar 2007

Høring – Etterkontroll av utvidelse av fremstillingsfristen for fengsling

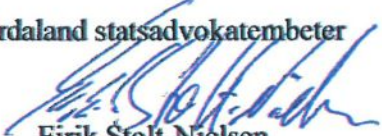
Det vises til Deres brev av 1. desember 2010 vedlagt høringsnotat om etterkontroll av utvidelsen av fremstillingsfristen for fengsling. Høringsfristen er 1. mars 2011.

Hordaland statsadvokatembeter har forelagt høringsnotatet for Hordaland politidistrikt, som har avgitt uttalelse til Politidirektoratet 15. februar 2011. Kopi av uttalelsen følger vedlagt.

Disse embeter tiltrer Hordaland politidistrikts syn på spørsmålet om å korte ned fremstillingsfristen for fengsling. I Hordaland har erfaringene med gjeldende frist i all hovedsak vært positive.

Det er særlig grunn til å understreke at erfaringene i dette distrikt tilsier at tredagersfristen for fremstilling ikke har noen negativ betydning for overholdelse av fristen for overføring fra politiarrest til fengsel. Økt behov for varetektsplasser bl a på grunn av endringer i kriminalitetsbildet og manglende fengselskapasitet er utvilsomt årsaken til de mange og betydelige brudd på fristen. En kortere fremstillings frist vil verken redusere behovet for varetektsplasser eller øke kapasiteten.

Hordaland statsadvokatembeter

Eirik Stolt-Nielsen
førstestatsadvokat

Arild Oma
statsadvokat

Gjenpart med vedlegg: Riksadvokaten

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 Oslo

STATSADVOKATEN I HORDALAND		
DATE 170211	BEH. ESN	
ATT 10-175	A.NR. 632.1-2	
STILL.	PERM	MAK.

Deres referanse

Vår referanse
2010/04446-3 008

Dato
15.02.2011

Høring - Etterkontroll av utvidelse av fremstillingsfristen for fengsling

1. Innledning

Det vises til høringsnotat om etterkontroll av utvidelsen av fremstillingsfristen for fengsling med høringsfrist 1.03.2011.

Hordaland politidistrikt er av den oppfatning at endringen i all hovedsak har vært positiv og kan ikke gi tilslutning til synspunktet om å korte ned fremstillingsfristen.

Det kan for øvrig synes som at forslaget om å redusere fristen i hovedsak er knyttet til praktiseringen av todagersfristen for overføring fra politiarrest til fengsel, og bekymringer knyttet til at denne fristen oversittes. Argumentasjonen på dette punkt er etter vår oppfatning ganske mangelfull og uten dekning i fremlagte data og spørreundersøkelse. Justisdepartementet er selvfølgelig oppmerksom på at denne fristen daglig oversittes – ikke pga. manglende vilje hos politiet – men fordi det ikke stilles fengselsplass til disposisjon. Argumentasjonen på dette punkt bærer preg av å være en ansvarsfraskrivelse og en avsporing i forhold til det som virkelig er et alvorlig problem, nemlig mangelen på varetektsplasser.

2. Nærmere kommentar knyttet til data fremlagt i høringsnotatet

Som påpekt i høringsnotatet er det svært vanskelig å sammenligne tall fra år til år når det gjelder fengslingshyppighet, både fordi kriminalitetsutvikling og politiets etterforskningsinnsats vil kunne påvirke disse tallene. Det er imidlertid grunn til å påpeke at det de senere år har vært en økning i antallet utenlandske kriminelle som har blitt pågrepet og varetektsfengslet for organisert vinnings og narkotikakriminalitet. Det er for øvrig ingen grunn til å anta at denne kriminaliteten vil avta i de neste årene.

Hordaland politidistrikt

I Hordaland er vårt inntrykk, at det i flere saker unngås varetektsfengsling, fordi vi har bedre tid til å fremskaffe de nødvendige bevis, og således rydde bevisforspillelsesfaren av veien. Dette synes også å samsvare godt med den statistikk som er innhentet, jfr. tallene i tabell 2, 3 og 4 som ifølge høringsnotatet gir en *"muligens (en) svak indikasjon på at man i noen grad oppnår formålet med utvidelsen av fremstillingsfristen. Tallene antyder at bruken av korte varetekter (mindre enn 15 dager) reduseres, og at de som sitter lenger i større grad overføres til soning"*.

Det er dessuten ikke tvilsomt at sakene er vesentlig bedre forberedt enn tidligere, slik at domstolen gjennomgående får en ryddigere og bedre opplyst sak å forholde seg til. Så vidt vi kan se, støttes denne oppfatningen av data innhentet i spørreundersøkelsen og av tabell 5 som viser at politiet har fått medhold i en større del av sine fengslingsbegjæringer.

Det bør også legges vesentlig vekt på at det ikke er noen av respondentene i undersøkelsen som mener det er blitt flere varetektsfengslinger pga. endringen. Tvert imot viser svarene at *"i politiet mener 85 % at det er blitt noen eller klart færre varetektsfengslinger. Noe over 30 % av domstolene og forsvarerne mener det samme"*.

Samlet sett er det etter vår oppfatning mye som tyder på at endringen har fungert i tråd med det som var formålet, hvilket tilsier at fremstillingsfristen bør videreføres slik den er i dag.

Når det gjelder det variable fristkravet, så er det slik at de aller fleste fremstilles dagen etter pågripelsen. I de tilfellene det tar lengre tid, kan dette knyttes til forhold som i en del saker gjør det nødvendig å bruke mer enn en dag på å få avklart fengslingsspørsmålet. I denne sammenheng, er det nok og grunn til å vise til at dette distriktet de siste årene har hatt en økning i antallet saker der den pågrepne er av utenlandsk opprinnelse, og driver en eller annen form for organisert kriminalitet. Dette vil ofte være saker som det i initialfasen tar noe tid å få oversikt over – også fordi det i disse sakene ikke sjelden pågripes flere i samme sak.

3. Argumentasjon knyttet til oversitting i politiarrest

Det er nevnt innledningsvis at høringsnotatet ikke tar for seg reglene for bruk av politiarrest, praktiseringen av disse, og problemet med at pågrepne i for mange tilfeller sitter i arrestcelle i mer enn to døgn. Samtidig framheves det at det *"er en nær sammenheng mellom de to fristene og muligens også et uheldig samspill"*. Avslutningsvis i høringsnotatet fremheves det at funnene *"fra analysen og risikoen for et uheldig samspill mellom overføringsfristen og fremstillingsfristen, gjør at det er tvilsomt om det finnes gode nok argumenter for å videreføre en ordning med tredagersfrist"*.

For det første er det vanskelig å tolke funnene annerledes enn at endringen har hatt en positiv virkning, hvilket også samsvarer bra med de erfaringer vi har gjort i Hordaland politidistrikt. Funnene tilsier med andre ord at ordningen videreføres. Når det gjelder den påståtte *"risikoen for et uheldig samspill mellom overføringsfristen og fremstillingsfristen"*, så synes det å være vanskelig å finne dekning for de antagelser som gjøres på dette punkt. Med bakgrunn i varetektssituasjonen, slik den har vært i de siste årene, er det ganske åpenbart at det er mangelen på lukkede fengselsplasser lokalt som er

det store problemet. En regelendring på dette punkt vil, slik situasjonen er her i Hordaland, ikke gi noen virkning mht. raskere overføring.

Når det gjelder kapasiteten mht. fengselsplasser fremgår følgende betraktninger i høringsnotatet:

Departementet finner i denne forbindelse grunn til å bemerke at svaret på et stadig økende behov for flere fengselsplasser ikke nødvendigvis er stadig å øke antallet fengselsplasser. Vel så viktig er det å forebygge mer, rehabilitere bedre etter soning, og finne egnede alternativer til fengsel, både i forbindelse med varetekt og i forbindelse med soning. Kapasiteten må imidlertid selvsagt være stor nok til at brudd på forskriften om bruk av politiarrest unngås.

Det som fremføres i siste setning ovenfor, nemlig at kapasiteten selvsagt må være stor nok til at brudd på forskriften om bruk av politiarrest unngås, er det uten videre lett å være enig i. Problemet i dag er jo at det nettopp er manglende kapasitet som er årsaken til at fristene brytes. Det er da rett og slett meningsløst å tro at man kan bedre på situasjonen ved å endre fristene. Det ville i så fall bety at politiet må redusere sin kriminalitetsbekjempende innsats for å unngå å ha for mange i varetekt, og lukket fengsel for øvrig. Allerede i dag er det dessverre blitt slik at mangelen på fengselskapasitet, har ført til at politiet må løslate aktive kriminelle fra arresten og varetekt, fordi det ikke er plass i fengsel. Samtidig løslater kriminalomsorgen det samme klientellet fra soning av dom før tiden. Resultatet av dette er kort og godt mer kriminalitet og færre oppklarte saker. Det er dessverre slik at sannsynligheten for at denne situasjonen kan bli ytterligere forverret absolutt er reell, fordi det synes å være en stadig økende andel av utenlandske kriminelle som må holdes i varetekt for at vi skal ha mulighet til å etterforske og iretteføre sakene mot dem på en adekvat måte.

Siden overføringsfristen er tatt opp i høringsnotatet, er det rett og slett ikke mulig å kommentere dette uten at det gis en beskrivelse av det som faktisk er virkeligheten, jfr. ovenfor. Politidistriktet har for øvrig gjentatte ganger bedt om at det gjøres noe med den manglende kapasiteten i Hordaland, og landet for øvrig, uten at dette har ført til noe som helst. Det er dessverre slik at inntrykket som har festet seg, er at det ikke er en prioritert sak å gjøre noe reelt med det faktum at bare i Hordaland brytes fristene daglig. Tall vi har innhentet viser at i 2010 satt 44 % av de med kjennelse fra retten i mer enn 4 døgn før de ble overført til fengsel. At det i høringsnotatet settes fokus på overføringsfristen og fremheves at *"bensynet til den pågrepne må veie tungt"*, er derfor ikke spesielt troverdig. Dersom man virkelig mener dette, må kapasiteten ganske enkelt utvides. For de pågrepne og varetektsinnsatte som har måttet sitte på overtid i arresten i 2010 er det imidlertid allerede for sent.

Dersom besluttende myndighet gjør noe med kapasiteten, så skal vi ganske enkelt sørge for at fristene overholdes. Vi kan derfor ikke se at det er noen grunn til å endre gjeldende frister.

Gunnar H. Fløystad
Sjef Retts- og påtaleenheten